Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

U 31/2024 vp ja E 38/2024 vp

Lausunto valtioneuvoston kirjelmästä EU:n ns. harjoittelijapaketista

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä (U 31/2024 v), joka koskee komission ehdotusta direktiiviksi harjoittelijoiden työehtojen parantamisesta ja täytäntöönpanemisesta sekä harjoitteluksi naamioitujen varsinaisten työsuhteiden torjumisesta (COM (2024) 132 final), sekä valtioneuvoston selvityksestä (E 38/2024 vp), joka koskee ehdotusta harjoittelujen laatupuitteita koskevan neuvoston suosituksen uudistamista (COM (2024) 133 final).

Suomen Yrittäjät pitää U- ja E-kirjeistä ilmeneviä Suomen kantoja tarkoituksenmukaisina ja kannatettavina. Suomen on syytä suhtautua kriittisesti kaikkeen sellaiseen lisäsääntelyyn, joka lisää yritysten velvoitteita ja voi johtaa siihen, ettei harjoittelijoiden palkkaaminen ja/tai harjoittelujen järjestäminen yhteistyössä oppilaitosten kanssa ole yritysten kannalta järkevää tai kannattavaa.

Suomen kannassa on direktiivin osalta todettu, että sääntelyn tarpeetonta lisäämistä ja yritysten hallinnollisen taakan kasvattamista tulee välttää. Suomen Yrittäjät pitää tätä direktiivin (ja myös suosituksen) valmistelun tärkeimpänä lähtökohtana. Direktiivi jäsenvaltioita velvoittavana sääntelykeinona edellyttäisi uutta sääntelyä, joka vaikeuttaisi harjoittelijoiden palkkaamista yrityksiin. Direktiivi lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa ja yhdistettynä suosituksen vaatimuksiin, aiheuttaisi työnantajalle lisävelvoitteita, joiden seurauksena halukkuus harjoittelupaikkojen tarjoamiseen voisi laskea.

Ehdotetun direktiivin ja suosituksen muodostama kokonaisuus on sekava. Direktiivi ja suositus ovat osin päällekkäisiä. Vaikka suositus ei ole oikeudellisesti sitova, sen ei pidä sisältää päällekkäistä sääntelyä oikeudellisesti sitovan direktiivin kanssa. Suositus ei saisi myöskään vaikuttaa suomalaisen koulutusjärjestelmän toimintaan, jossa yritysten tekemä yhteistyö oppilaitosten kanssa harjoittelupaikkojen tarjoamisessa on keskeistä. Harjoittelijapaketilla ei saisi myöskään vaarantaa oppisopimusjärjestelmää ja mahdollisuuksia sen kehittämiseen.

Direktiivi ei parantaisi erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia harjoittelijoiden palkkaamiseen, vaikka direktiiviä koskevassa komission laatimassa vaikutusten arvioinnissa näin esitetään. Direktiivi lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa. Erityisen merkittävä hallinnollisen taakan lisäys aiheutuisi työnantajan tiedonantovelvollisuudesta viranomaisille. Myös harjoittelun keston rajaaminen enintään kuuteen kuukauteen rajoittaisi yritysten mahdollisuuksia tarjota harjoittelupaikkoja. Lisäksi komission näkemys kilpailun vääristymisestä harjoittelijoiden palkkaamisen vuoksi ei suomalaisesta näkökulmasta ole relevantti. Työsuhteessa tapahtuva harjoittelu ei oikeuta työnantajaa maksamasta työehtosopimuksen alittavia palkkoja tai muutenkaan tarjoamaan harjoittelijalle heikompia työehtoja. Työlainsäädäntö soveltuu kokonaisuudessaan silloin, kun harjoittelu tapahtuu työsuhteessa.

Direktiivissä esitetään myös tarkempia kriteereitä työsuhteen määrittelyyn harjoittelutilanteissa. Suomen Yrittäjät suhtautuu erittäin kielteisesti työsuhdetta koskevien uusien kriteerien määrittelyyn EU:n tasolla. Työsuhteen olemassaolo voidaan määrittää nykyisen työsopimuslain 1 luvun 1 §:n nojalla, eikä harjoittelijoiden kohdalla ole käytännössä epäselvyyttä siitä, onko kyseessä työsuhde vai ei. Vain harjoittelijoita koskeva uusi työsuhteen kriteeristö johtaisi entistä sekavampaan työoikeudelliseen sääntelyyn, mitä ei voida pitää myönteisenä kehityssuuntana.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
asiantuntija, OTM